

## Vastaus kirjalliseen kysymykseen kehitysvammaisten oppisopimus-koulutuksesta

### Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Merja Mäkisalo-Ropposen /sd ym näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 111/2020 vp:

*Miten hallitus aikoo vahvistaa kehitysvammaisten oppisopimuskoulutukseen osallistumismahdollisuuksia ja*

*miten hallitus aikoo toimia, jotta työhönvalmentajien määrää voidaan lisätä sekä muuttaa lakia niin, että oppisopimusopiskelu on tulevaisuudessa mahdollista 18 tunnin työviikona?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ammatillisessa koulutuksessa jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Toimiva, opiskelijalähtöinen ja dokumentoitu henkilökohtaistaminen luo perustan sille, että opiskelijat saavat tarvitsemaansa opetusta, ohjausta ja muuta tukea kunkin opiskelijan tavoitteisiin, edellytyksiin ja elämäntilanteeseen soveltuvalla tavalla. Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatiminen ja päivittäminen yhdessä opiskelijan ja koulutuksen järjestäjän sekä tarvittavilta osin työnantajan tai muiden yhteistyötahojen kanssa varmistaa, että opiskelu toteutetaan opiskelijan ja työelämän kannalta tarkoituksenmukaisissa oppimisympäristöissä ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Opiskelijan osaamistarpeen perusteella suunnitellaan ja toteutetaan tarvittaessa osaamisen hankkimista työpaikalla järjestettävänä koulutuksena eli oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena. Lähtökohtaisesti jokaiselle opiskelijalle suunnitellaan osaamisen hankkiminen juuri hänelle soveltuvimmissa oppimisympäristöissä, mukaan lukien oppisopimuskoulutus, eikä kehitysvammaisten opiskelijoiden osalta tässä ole minkäänlaista poikkeusta. Oppisopimuskoulutukseen osallistumismahdollisuudet perustuvat kehitysvammaisella opiskelijalla henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa suunniteltuun osaamistarpeeseen ja soveltuvimpaan oppimisympäristöön samoin edellytyksin kuin kaikilla ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla, joten oppisopimuskoulutuksen mahdollisuutta arvioidaan jokaisen opiskelijan kohdalla yksilöllisesti. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on varmistaa oppisopimuskoulutusta suunniteltaessa, että opiskelijalla on riittävät valmiudet ja edellytykset pääosin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävään osaamisen hankkimiseen. Koulutuksen järjestäjän tulee lisäksi varmistaa, että työpaikka täyttää lainsäädännön edellytykset oppisopimuskoulutukselle esimerkiksi työvälineiden, osaamisen hankkimisen mahdollistamien työtehtävien ja opiskelijalle työpaikalta nimettävän työpaikkaohjaajan osalta. Kehitysvammaisen, kuten kenen tahansa ammatillisen koulutuksen opiskelijan, oppisopimuskoulutukseen osallistumismahdollisuus perustuu opiskelijan osaamistarpeeseen, valmiuksiin, edellytyksiin sekä työpaikan edellytyksiin,

## Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 111/2020 vp

Oppisopimuskoulutuksessa tärkeänä lähtökohtana on hankkia tutkinnon perusteiden mukaista osaamista käytännön työtehtäviä tehden, kunkin opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman tavoitteen mukaisesti. Oppisopimuskoulutuksessa viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia, mikä vastaa muun muassa opintotukilain määritelmää päätoimisista opinnoista. Kehitysvammainen opiskelija, joka pystyy esimerkiksi jaksamisen näkökulmasta kokoaikaiseen opiskeluun, pystyy pääsääntöisesti myös keskimäärin vähintään 25 tunnin työaikaan oppisopimuskoulutuksessa.

Työkyvyttömyyseläkkeellä oleva saa ansaita eläkkeen rinnalla vähintään takuueläkkeen verran. Jos ansaintaraja ylittyy, eläke jää lepäämään eli eläke jää pois maksusta. Työkyvyttömyyseläkkeensaaja ei kuitenkaan menetä eläkeoikeuttaan. Jos kuitenkin eläke on lepäämässä yhtäjaksoisesti yli kaksi vuotta, eläkeoikeus lakkaa. Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteilla hallitusohjelmaan sisältyvä hanke osatyökyvyttömyyseläkkeen lineaarisesta mallista. Mallissa osatyökyvyttömyyseläke ja ansiot sovitettaisiin yhteen siten, että ansioiden ylittäessä ansaintarajan eläke pienenesi vähitellen eli lineaarisesti. Mallilla olisi vaikutusta myös täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja ansioiden yhteensovittamiseen siten, että eläke ei jäisi kokonaan pois maksusta ansioiden ylittäessä ansaintarajan. Lakimuutokset voisivat tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2023 alusta.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan osatyökykyisille suunnattu työkykyohjelma, jolla helpotetaan heidän työllistymistään. Osana ohjelmaa käynnistetään kokeiluhankkeet vaikuttavien palveluiden ja toimintamallien käyttöön ottamiseksi. Työkykyohjelmalla tuetaan osatyökykyisten työttömien työllistymistä, ehkäistään työttömyyden pitkittymistä ja työkyvyttömyyttä ja lisätään heikossa työmarkkina-asemassa olevien työelämäosallisuutta.

Työkykyohjelma toteutetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kesken. TEM:llä on päävastuu ohjelmasta. STM:ssä ohjelmaa toimeenpannaan hankkeissa, joille myönnetään valtionavustusta. Valtionavustusta on tarkoitus myöntää mm. hankkeisiin, joilla lisätään työhönvalmennuksen käyttöä osatyökykyisten henkilöiden työllistymisen tukena. Kehitysvammaiset henkilöt ovat yksi merkittävä henkilöryhmä, joiden työllistymistä on tarkoitus näin edistää. Valtionavustushankkeissa myös kartoitetaan niitä asioita, joita estävät tai edistävät osatyökykyisten työllistymistä ja hankitaan näin tietoa mahdollisista lainsäädännön muutostarpeista.

Helsingissä 15.4.2020

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen